

سیرهنگاری در هند

بر اساس نسخه‌های خطی عربی و فارسی

اصغر قائدان
عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

www.ketab.ir

تهران، ۱۴۰۳

پژوهشکده تاریخ اسلام

سیره نگاری در هند

بر اساس نسخه های خطی عربی و فارسی

نویسنده: اصغر قائدان

ناشر: پژوهشکده تاریخ اسلام

مدیر نشر: خلیل قویدل

چاپ اول: ۱۴۰۳

شمارگان: ۷۰۰

چاپ و صحافی: تقویم

ردیف انتشار: ۱۱۴

تومان: ۲۸۰,۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۹۸-۸۶-۶

کلیه حقوق برای پژوهشکده تاریخ اسلام محفوظ است

خیابان ولیمصر (ج)، خیابان شهید عباسپور، خیابان رسدگان، شهرور شرقی، شماره ۹

تلفن: ۸۸۶۷۶۸۶۱-۳ نمابر: ۸۸۶۷۶۸۶۱

web: www.ptc.ac.ir

سرشناسه:	قائدان، اصغر، ۱۳۴۳.
عنوان و نام پدیدآور:	سیره نگاری در هند بر اساس نسخه های خطی عربی و فارسی / اصغر قائدان.
مشخصات نشر:	تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری:	۲۵۰ ص.
فروست:	پژوهشکده تاریخ اسلام؛ ۱۱۴.
شابک:	978 - 600 - 7398 - 86 - 9
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه.
یادداشت:	نمایه.
موضوع:	محمد(ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. — سرگذشتنامه Muhammad, Prophet — Biography
موضوع:	سرگذشتنامه نویسی قدیسان اسلامی — هند — تاریخ Islamic hagiography — India — History
موضوع:	تاریخ نویسی اسلامی — هند — تاریخ Islam Historiography — India — History
رده بندی کنگره:	BP۲۲/۹
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۹۳
شماره کتابشناسی ملی:	۹۹۴۱۶۶۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی:	فیا

سخن اول

تاریخ هر امت و جامعه‌ای بیانگر فرهنگ و تمدن آن است. به همین دلیل، علم تاریخ در میان علوم، جایگاهی ویژه یافته است. جامعه اسلامی به عنوان یک امت جهانی، دارای چهارده قرن سابقه تاریخی با ابعاد و عناصری روشن و بدون ابهام است. اهمیت این پیشینه تاریخی و ابعاد گوناگون آن، مانند فرهنگ، تمدن، علوم، اخلاق، فلسفه و هنر و نقش بی‌بدیل آن در تمدن جهان معاصر، تلاش گسترده دانشگاه‌ها و دانشمندان عربی را نیز در راه تحقیق و مطالعه این تاریخ عظیم برانگیخته است؛ تا بدان پایه که معتبرترین منابع و اطلاعات پژوهشی در حوزه‌های گوناگون تاریخ اسلام را در مراکز علمی غرب می‌توان سراغ گرفت.

به‌رغم توجه ویژه پژوهشگاه‌های دنیای غرب به اسلام، به علت ناتوانی ذاتی آنها از شناخت اسلام ناب و حقیقی - به دلیل عدم دسترسی مستقیم و به دور از تحریف به منابع اصیل، و لاجرم اطلاع محدود پژوهشگران از زمینه‌ها و پس‌زمینه‌های یک تحقیق علمی جامع، آغاز حرکتی اساسی و همه‌جانبه از سوی دانشمندان اسلامی به منظور تصحیح و تکمیل تلاش‌های گذشته ضروری است. اگر این حرکت، گسترده، غنی و متکی بر پیشرفته‌ترین روش‌های پژوهشی آغاز شود، بی‌شک تغییرات بنیادی در مسیر این‌گونه مطالعات در پژوهشگاه‌های مهم دنیا در زمینه تاریخ اسلام و مسائل مختلف آن دور از دسترس نخواهد بود.

هدف اساسی از تأسیس پژوهشکده تاریخ اسلام - که هم اکنون در آغاز راه است - گام زدن در راه تحقق این آرمان می‌باشد. این پژوهشکده با همت و پیگیری استادان ارزشمند تاریخ اسلام و رشته‌های پیوسته به آن، آغاز به کار کرده و برای نیل به اهداف مقدس خود، آماده همکاری با همه کسانی است که به این اهداف ایمان دارند. از این‌رو، پاسخگویی به هزاران پرسش را که در

خلال مطالعه ۱۴ قرن تاریخ اسلام مورد توجه خواننده و به خصوص پژوهشگران قرار می‌گیرد، وجهه همت خود قرار داده است. تحقق این مهم با روش‌های گوناگون دنبال می‌شود، که نشر آثار پژوهشی استادان و کارشناسان - به صورت تألیف و یا ترجمه - مانند اثر حاضر، از جمله آنهاست. البته برنامه‌هایی همچون تشکیل کارگاه‌های تخصصی، نشست‌های علمی تخصصی و حمایت از پروژه‌های پژوهشی مورد نیاز، نیز برای تحقق هدف یاد شده در حال پیگیری و اجراست که ضرورت دارد کیفیت و کمیت آنها افزایش یابد.

این مرکز، هم‌اکنون با شش گروه علمی و زیر نظر شورای علمی فعالیت می‌کند، که ان شاء الله به زودی تعداد آنها به دو برابر افزایش خواهد یافت.^۱ از جمله اقدامات کم سابقه پژوهشکده، تأسیس دانشنامه جغرافیای تاریخی جهان اسلام است که بزودی اولین مجلد آن عرضه خواهد شد.^۲ این دانشنامه با ریاست یکی از استادان در هفت گروه علمی مشغول فعالیت است و هزاران مدخل را - تاکنون - همراه با منابع اصلی آن در پایگاه اینترنتی عرضه کرده است تا دسترسی محققان به منابع را آسان کند.

پژوهشکده تاریخ اسلام به وسیله پایگاه اینترنتی خود با همه پژوهشگران و علاقه‌مندان به مطالعه در سراسر جهان پیوند برقرار می‌کند. این پایگاه، علاوه بر انعکاس همه فعالیت‌های این مرکز علمی، بازتاب‌دهنده فعالیت‌های علمی انجام شده توسط مراکز و اشخاص دیگر در این رشته است. با فعال شدن پایگاه مزبور، دسترسی پژوهندگان به مرکزی جامع و همه‌جانبه، که انعکاس‌دهنده همه آثار موجود در زمینه تاریخ اسلام باشد، میسر خواهد شد.

علاوه بر آن، هم‌اکنون کتابخانه تخصصی (حقیقی و مجازی) فعال است و به تدریج فعال‌تر خواهد شد. از خداوند بزرگ، برای این تلاش و همه تلاشگران در راه حق و حقیقت، آرزوی موفقیت می‌کنم.

سید هادی خامنه‌ای

رئیس پژوهشکده تاریخ اسلام

فهرست مطالب

مقدمه	۱۷
-------	----

فصل اول: درآمد

۱. قلمرو و بستر موضوعی، مکانی و زمانی پژوهش	۱۹
۲. روش پژوهش	۲۱
۳. مراحل پژوهش	۲۱
۴. محدودیت‌های پژوهش	۲۲
۵. مسئله پژوهش و فرضیه‌ها	۲۳
۶. ساختار پژوهش	۲۵
۷. پیشینه پژوهش	۲۶
۸. مفاهیم اساسی	۲۷
۸-۱. سیره و سیره‌نگاری	۲۷
۸-۲. مغازی و مغازی‌نگاری	۲۷
۸-۳. علمای هند	۲۸
۸-۳-۱. علمای مهاجر	۲۸
۸-۳-۲. علمای بومی	۲۸
۸-۴. طبقات علمای هند	۲۹
۸-۴-۱. علمای شیعی	۲۹
۸-۴-۲. علمای اهل سنت	۳۱
۸-۴-۳. صوفیان	۳۲

- ۱۴۵ ۲-۳. تبیین محتوای نسخه و تحلیل بینش
- ۱۴۷ ۴. کشف الأسرار فی ذکر نبی المختار؛ مجهول المؤلف
- ۱۴۷ ۱-۴. روش نگارش و نقد روشی
- ۱۴۷ ۲-۴. تبیین محتوای نسخه و تحلیل بینش

فصل چهارم:

وصف و شرح نسخ خطی براساس روش روایی و بینش عرفانی، قدسی نسبت به رسول اکرم (ص)

- ۱۵۹ بینش عرفانی و قدسی به مقام حضرت رسول اکرم (ص)
- ۱۶۵ ۱. معراج‌نامه منظوم؛ تألیف خواجه محمد دهدار (۹۴۷-۱۰۱۶ق)
- ۱۶۵ ۱-۱. شرح احوال و حیات مؤلف
- ۱۶۶ ۲-۱. روش نگارش و نقد روشی
- ۱۶۷ ۳-۱. تبیین محتوای نسخه و تحلیل بینش
- ۱۷۰ ۲. مولودنامه منظوم؛ تألیف خواجه محمد دهدار
- ۱۷۱ ۱-۲. روش نگارش و نقد روشی
- ۱۷۱ ۲-۲. تبیین محتوای نسخه و تحلیل بینش
- ۱۷۳ ۳. الدر الثمین فی مبشرات النبی الامین؛ تألیف شاه ولی‌الله بن عبدالرحیم دهلوی (۱۱۱۴-۱۱۷۶ق)
- ۱۷۳ ۱-۳. شرح احوال و حیات مؤلف
- ۱۷۴ ۲-۳. روش نگارش و نقد روشی
- ۱۷۵ ۳-۳. تبیین محتوای نسخه و تحلیل بینش
- ۱۸۰ ۴. مولود النبی المختار؛ مجهول المؤلف
- ۱۸۰ ۱-۴. روش نگارش و نقد روشی
- ۱۸۱ ۲-۴. تبیین محتوای نسخه و تحلیل بینش

فصل پنجم:

وصف نسخه‌های خطی براساس روش روایت داستانی و نگاه اسطوره‌ای به رسول اکرم (ص)

- ۱۸۳ الف. مفهوم روایت داستانی
- ۱۸۴ ب. بینش اسطوره‌ای
- ۱۸۵ ۱. حدیث المعراج؛ تألیف مولانا محمد عبدالحی لکهنوی انصاری حیدرآبادی
- ۱۸۵ ۱-۱. روش نگارش و نقد روشی

۱۸۶	۲-۱. تبیین محتوای نسخه و تحلیل بینش
۱۸۹	۲. رساله در بیان حلیه آن حضرت؛ تألیف قاضی ثناءالله پانی پتی عثمانی (۱۱۴۳-۱۲۲۵ق)
۱۸۹	۱-۲. شرح احوال و حیات مؤلف
۱۹۰	۲-۲. روش نگارش و نقد روشی
۱۹۰	۳-۲. تبیین محتوای نسخه و تحلیل بینش
	۳. اقتباس السیر [حالات آن حضرت تا خلافت حضرت علی ^(ع) ؛ تألیف غلام محمد بن شیخ نظام الدین محمد عثمانی
۱۹۳	۱-۳. شرح احوال و حیات مؤلف
۱۹۳	۲-۳. روش نگارش و نقد روشی
۱۹۴	۳-۳. تبیین محتوای نسخه و تحلیل بینش
۲۰۰	۴. سیره النبی ^(ص) ؛ مجهول المؤلف
۲۰۰	۱-۴. روش نگارش و نقد روشی
۲۰۱	۲-۴. تبیین محتوای نسخه و تحلیل بینش
۲۰۵	نتیجه گیری
۲۰۹	منابع و مأخذ
۲۱۹	ضمایم (تصاویر نسخه ها)
۲۴۱	نمایه